

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 20. prosenca 1864.

List 3.

Večni dom.

Oj dom nebeški! sladka ta beseda.
Serce mi potniku razveseljuje.
Britkosti trudnega me okrepuje.
Kadar oko se véno v té oglada.

Ko mi prične migljati zvezdic čeda,
In nočni mir v dolini solz kraljuje.
Serce se radostno na té spomnuje.
In srečnih tvojih vsacega razreda.

Ter zdihne: blagor njemu jezerkrati!
Kdor. dom prelubi! v tebi že prebiva
In z rajs-kih virov vse sladkosti vživa;

Le gori vedno vse hitijo želje.
O dom, o dom, daj tam že počivati.
Kjer jok utihne. — večno je veselje!

Fr. Silvester.

Dela, dela; dorelj že bodi — svetov!

„Kaj pomaga, bratje moji! če kdo
pravi, da ima vero, del pa nima? Ga
bo li vera mogla zveličati?“

Jak. 2. 15.

Te-le besede so mi na misel hodile, ko sem preteklo leto mnogo svetov in želj prebiral v „Zg. Danici“ o družbi ali bratovščini za podporo bolnih in vpokojenih duhovnov. Naj mi toraj malo spremenjene služijo v začetik naslednjih verstic ali — če Bog hoče — v ustanovitev imenovane, dandanašnji silno potrebne družbe. Rečem toraj:

Kaj pomaga, bratje! še toliko svetov in besed? Nam li bodo sveti in želje v podporo?

„Začnimo, začnimo!“ kar se od mnogih strani glasi, — ali pa: „Ta, — uni naj začne,“ in drugega nič ne storiti, se mi zdi, kakor uno dvoje: nerodovitno „Gospod, gospod,“ in: „drugim težo nakladati, sam se je ne s perstom dotakniti.“ Pomagaj si sam in — pomagal ti bo Bog!

V začetek tem versticam priložim 20 gld. in poznej ustanovljenim vodilom se beržzda vdam*). Res je malo zenofovo zernice! Pa upam, da bo v gorkoti kersanske ljubezni kalilo, in preden leto mine, stoteren — tisučeren sad rodilo. Bog blagoslovi!

Vem, da ima slavno vredništvo dela zadosti — preveč; pa nadjam se vender, da bo za kake mesce tudi to delo prevzelo**). Kadar bo kakih 100 (ali tudi manj) djansko po svoji moči pristopilo, naj se zbor

*) Da bo malo več, pridene še vredništvo 20 gold.

**) To je nar manjši trud. Darove bomo v poseben imenik pisali, denar pa v hranilnico sprejemati prosili, — pa je obdelano. Tako je precej glavnic, če tudi ne velika. Vred

skliče, da se osnujejo vodila društva: koliko bo vsaki dajal, kako se bo z denarji ravnalo itd. Kadar bo tako kaj kazalo, bodo mil. g. knez in škof društvo gotovo v svoje zavetje vzeli in ga za trdno vstanovili. Popred bi pa bilo ne mara bolj sili podobno, kakor kersanski ljubezni, ktera prostovoljno — po svoji moči — „z veselim srcem“ daruje.

Jož. Jerič, fajmošter.

Mirijam.

(Česki spisal Václ. Štule, poslovenil
Deželanov.)

I

Jeruzalemu, prokletemu zarad nedolžne kervi, prelite na Golgati, blizala se je ura, ki jo je bil Odrešenik napovedal mu. Nesrečno mesto! Terla ga je revščina, kakoršne ne pomni svet. Brez pomoči, v grozni stiski slepilo se je še zmiraj, da pomagal bo Gospod, da pride Mesija. Tako je strast slepila uboge jude! — Derhal takmecev je gospodarila v mesti in na gori Sionu. — glad, pomor, smert je razsajala še hujše kot rimska vojska sama, ki je oblegala mesto: — dan na dan jih je umiralo na tisuče. Z mečem v roci so zadušili zmagoviti Rimljanje upor po vsi judovski zemlji in zaterli puntarje. Naposled pa so ves narod tako rekoč zapodili v Jeruzalem, da bi mogli kar na enkrat pokončati to nemirno ljudstvo. Zmagovita vojska se je vtaborila okoli svetega mesta: nihče ni mogel venkaj, če ni hotel Rimljanom v pest, nihče ni mogel prodreti do mesta, razun ko bi bil prej razpodil Vespazijanove bojne trume, katerim je poveljnik bil carjevič Tit. Pa Bog je bil zapustil Jeruzalem, kjer ste kraljevali strast in pa nadloga. Kdo neki na zemlji bi si bil upal pomoči judom in poganjati se za narod, zapuščen in zavolj pregreh za-veržen od Gospoda?

Krivi preroki so slepili jude in za gotovo prerokovali, da je že blizo Mesijev prihod. Od vseh vetrov so navdušenci bežali pred Rimljani in stepali se v Jeruzalem. Le majhni ostanki judovskega naroda so potikali se po gorah in skrivali se pred sovražniki. Pa tudi te je ljubezen do domovine gnala k svetemu mestu, toda nič več niso mogli skozi rimski tabor na Sion; nič več niso mogli romati na sveto Gospodovo goro. Zato so se shajali vsaj okoli po višinah, od koder so lahko vidili mogočni tempelj na gori Morijah. Kdo bi popisal žalost in gorje tega ljudstva, sej slutilo je, kaka osoda žuga njih edinemu Gospodovemu svetišču v Izraelu! —

Nihče sicer ni hotel verjeti, nihče ni hotel razglasiti, da bi se mogel razdeti Jeruzalem: vendar vsako serce, ki se ni še vtopilo v divji strasti, vsako tako serce se je bilo nesrečnega konca. Žalostni psalmi so odmevali po višinah

judovskih gorá, psalmi, ki so se glasili pred daljnimi leti o bregovih ob babilonskih rekah, kajti kaj družega ostane človeku v nesreči razun molitve, razun glasú, ki k nebesom žalostno kliče za milost? —

Bilo je konci avgusta meseca 70. leta na večer. Na višini neke gore se zbere množica žalostnih sinov. Zadnji solnčni žarki so oblivali belosvétlo tempeljnovo zidovje, nad njim pa se je dvigal temen oblak, kakor bi bil hotel zakrit gasečo slavo judovskega naroda. S solznimi očmi so gledali ubogi judje in iz sere so se jim izmikali žalostni glasi:

„O Gospod, zakaj temni se jasno ti obličje,
In obraz svoj skrivaš Izraelu? —
Zoper tebe, o Gospod! smo vsi grešili,
Tvoje svete pota smo bli zapustili,
Jezó zlił na nas si; s šibo tepeš Izraela,
Kletev je zadela nas in sine naše!“

„Nas in sine naše!“ vzkrikne nekdo in z groznim glasom preterga žalostno pesem. „Na nas in na sine naše njegova kri!“ čuje se zopet odzadej in vsi prestrašeni obrnejo oči v to stran, od koder so čuli žalostno tožbo. Pa kak pogled! Starec s sklonjeno glavó, ob palici, plašno gleda v zemljo, kakor bi hotel s svojim pogledom prodreti v njen drob. Zažene palico, z obema rokama puli si razmeršene lasé, in grožno vpije: „Njegova kri pridi na nas in na sinove naše! — Kaj zijate va-me? Pomnite, da smo tako klicali, kričali na Pilatovem dvoru ter hotli, naj bo Jezus Nazareški krizan. Jaz sem takrat kričal z njimi, — obsojenemu Jezusu, ki je po nedolžnem terpel nisem privoščil, da bi se bil oddehnul pri zidu moje hiše! Kričal sem: Njegova kri pridi na nas in naše sinove! O gorje! še zdaj mi to doni po ušesih! Kjerkoli sem, tam slišim ta strašni glas. Oh zakaj smo klicali to kletev tudi na otroke naših sinov! — Gorje nam, gorje nam!“

Tako je tožil sivi stárec, pa skočil na noge in planil v divjem teku s sterne gore v dolino, kakor bi mu bilo pod nogami gorelo. Groza je obšla vse. Kaj je to? — Pomozite ubogemu! Kdo je to? — Pomozite mu! — Urno za njim! tako se je ob enem glasilo jih nekoliko, ki so jih bile ganile besede ne-rečnega zalovavca.

Ze so hotli za njim, pa judovsk stárec jim migne: „Ča-kite, pustite ga! Ze 37 let je, kar ta nesrečnik udeluje. To je Ahasver iz Jeruzalema. Slišali ste, kako pregreho očita sam sebi. Ko so hotli naši duhovni Jezusa Nazarenskega umoriti — mnogo ljudi ga še zdaj časti kakor Mesija, — takrat je pomagaltudi Ahasver kričati na Pilatovem dvoru: „Križaj ga! križaj ga!“ Pilat je dovolil, kar so zahtevali duhovni, starašini in ljudstvo. Obsodili so Jezusa in vlekli na Golgato. Naši duhovni so se terli med ljudstvom. — Prišli so do Ahasverjeve hiše. Jezus, ves kervav, peša pod težkim krizem, rad bi bil počil se, — tu nekoliko je hotel opreti se na zid. Pa Ahasver je skočil tje in tako strašno udaril mučenika, da je pri tej priči zgrudil se na tla. Jaz sam sicer nisem videl tega, pa romarji so mi pravili.

„Jezus je umrl na križu. Ali kakošna je bila ta smert! Dobro se pomnim. Tudi jaz sem bil takrat v Jeruzalemu. Solnce je otemnelo o poldne; zagrinjalo v svetišču se je razčesnilo; zemlja se je tresla, grobje se odpirali; Križani je zaklical s tolikim glasom, da nikdar ne pozabi na-nj, kdor je slišal njegove besede. Slišal jih je tudi Ahasver, — videl je, kaj se je godilo in odtistikal mu je tako, kakor da bi bila vsa teža strašnega prekletstva zadela njegovo glavo. Iz uma je in boga po svetu, kakor Kanj. Nikjer nima pokoja; nikjer mu ne da ostati, dokler se ne izpolni Božji sklep. — Pustimo ga tedaj in milujmo nesrečnika!“

„Oh, Gospod kraljuje nad nami, in veliko je njegovo ime med narodi!“ —

Tako je govoril stárec. Možje in žene, mladenči in deklice, vsi so stermeli, poslušali ga — in s solznimi očmi gledali za nesrečnim Ahasverjem, ki se je spustil po ster-

mi strani v dolino. Letel je tako, kakor bi se bil gnal za njim peklenšček sám. Zadnjič je zginil med drevjem. Še od daleč se je razlegalo: „Gorje nam, gorje nam!“ —

(Dalje nasled.)

Še en srèl.

Sneg je bel, oglje je černo, solnce je svitlo in blišljivo rumeno, to, mislimo, znano je po celem svetu, kjer koli kurijo ali oglje žgó, in ljubo, drago solnce z zdravimi očmi gledajo. Ko bi pa kdo prišel in bi rekel: sneg je čeren, oglje je belo in solnce brez barve, in bi to z vso resnobo terdil, biti bi mogel ali bolan na pameti, in toraj revež milovanja vreden, ali pa bi bil svojeglaven, ali celo hudovoljin, malopriden, zato pa tudi čudin, ne hvale vreden človek. Imenovali bi ga prav lahko prismodo.

Takemu, kaj pa da, le od nekatere strani podobni, bi rekli, so nekako oni, ki radi ustmeno ali pa pismeno vero zasmehujejo, ter jo, kakor le morejo, napadajo in podkopujejo. Oni mislijo, da so svoje zmage gotovi, in da bojo z združeno močjo, sčasoma saj, zaterli keršanstvo. Ali kristjan ne stoji s svojim verovanjem na pesku, da bi mu splavili hudourniki rogoviležev peneči z njim vred tudi vero s svetá; kristjanu stalo je skala, pri kateri je še vselej vsakemu spodletelo, ki jo je hotel omajati in razgnati, in bo tudi v prihodnje spodletelo slednjemu, ki se prederzne, tresti in gugati jo. Kristjan veruje, in vé zakaj da veruje.

Kristjan veruje, ker mu je vera znotranja, serčna potreba; on veruje, ker se mu vera, kakoršno on ima, vera keršanska, v svetosti kaže, in v lepoti in visokosti, kakoršnih zastoj išče zunaj keršanstva; on veruje, ker mu vera njegova svitlo in dovoljno marsikaj tega pojasnuje, kar duh njegov le slutí, kar se mu le dozdeva; on veruje, ker mu v zadevi tega, kar mu še zmeraj uganka ostaja, ravno ta vera temeljito s tem zadostuje, da ga spominja od ene strani časnosti in omejenosti človeške, in božje neskončnosti, modrosti in previdnosti. — od druge pa večnosti, v kateri bo človek svitlo gledal in spoznaval to, kar se mu tu kakor v ziralu kaže, ali se mu vidi in dozdeva ko zagonetka. Kristjan veruje, ker kaže mu vera njegova človeka v njegovi pravi podobi, v njegovem pravem pomenu, ter mu ga ne štuli človeka za boga, pa ga tudi ne ponižuje in ne dela edino le za stvar neumni živali enako, kakor delajo to neverniki sedanji, kateri bi radi v svoji slepoti v žlici vode utopili keršanstvo; temveč ker mu ga odkazuje ko stvar z umerjočim telesom in z neumerljivo dušo, tedaj človeka, odločenega za večnost, ki mu bo tudi po tirjanju in zahtevanju zdrave pameti, ko svobodni stvari, po njega djanju in ravnanju srečna ali nesrečna. Kristjan veruje, ker mu vera njegova upokoji serce in ga utolaži popolnoma; on veruje, ker vera njegova ne ponemari ne telesa ne duše, temveč primerno za oboje skerbi in oboje blaži, blaži pa oboje, skerbi pa za oboje, da se s tem časti Bog, človek pa na vekomaj osreči. Kristjan veruje, ker vera njegova, vera keršanska, pristuje tako učenim kakor priprostim; on veruje, ker zajema to svojo vero deloma iz nar starejši in nar svetejši knjige vesoljnega svetá, iz knjige, ki ima vidno znamenje nad sabo, da pisana je pod vodstvom in varstvom od zgoraj, tedaj da je: ne človeške, ampak božje veljave. Kristjan veruje, ker spolnile so se prerokovanja vse nad Njim, ki se sklicuje na to knjigo; nad Njim, ki je živel tako, da mu nihče nar manjšega pregreška ni očitati zamogel; ki je delal na tanko tako, kakor je učil, ki je doverševal čuda, ki presežejo vso človeško in natvorno zmožnost, in ki se je razodel v svoji vsegamogočnosti ko Gospoda življenja in smerti. On, ki ga moli vse keršanstvo ko svojega Boga, stvarnika in rešitelja. Kristjan pa tudi veruje, ker so té reči resnica zgodovinska, ker so „facta,“ ki jih tajiti ali ovreči si svet

zastonj prizadeva, in jih v resnici omajali ali temeljito spodkopali tudi Štravsi in Renani nikdar in nikoli ne bojo. Veruje pa verni kristjan verske resnice živo in terdno, in resnice te gotove so mu, kakor gotovo mu je sneg bel, oglje črno in solnce svitlo in blisljivo rumeno, in le milovati mora človeka, ako vé koga, da je brez vere.

Kristjan miluje nevernega človeka, kajti vé ga v žalostni zmoti in slepoti. Sliši in vidi pa kristjan takega kersenega nejevernika zaničevati to, kar je človeku nar svetejše, in mu podkopavati vero, imenuje ga kar na ravnost prismo in človeka od Boga zapuščenega, ter zaničuje in čerti brezbožne-prederzno in bogokletno početje njegovo. Človek brez vere, sovražnik in podkopovavec vere, je v očeh vernega kristjana nar revniši stvar na zemlji. In to je dandansnji slednji iz verste tistih posebnih izobražencev, katerih poklic, kakor se kaže, je lajati o vsaki tudi nar manjši priložnosti nad cerkevjo, ter tajiti in napadati to, kar je vernemu kristjanu tako gotovo, kakor da je sneg bel, oglje črno in solnce rumeno. Režeži se napihujejo in repenčijo, da je groza, in vender ves verni svet njih djanje zaničuje in zametuje, ter jih miluje v njih napuhu in slepoti. In zakaj to?

Res, da jih je veliko, ki jih v njih bogokletstvu hvallijo, ali celo občudujejo; res je tudi, da bi tako ne bilo! da marsiktereга pripravijo ob nar večji zaklad, ob vero; ali res je tudi, da je nezmerna večina še zmeraj verna, in bo tudi, ako Bog dá, verna ostala, ker le nespremljenci in sužnji slasti in strasti odpadajo. In ta večina šteje svojce po milijonih, med tem ko jih štejejo nejeverniki v primeri le po jezerih. Po hvati pa te manjšine hrepneti, ki človekoljubje na jeziku nosi, v djanju ga pa ne pozna, in si s tem gnjus navleči, in milovanje in zaničevanje nezmerno več večine, večine, ki nosi ljubezen do bližnjega v srcu, in jo v djanju spolnuje, ki ne obsega le priprostih, ampak tudi jedernate, visoko učene, in v resnici modre verne; tajiti Boga, ktereга vender človeku z zdravo pametjo vsaka stvar oznanjuje; potegniti človeka z velicaste višine njegovega poklica ter ga pahniti v versto neumnih žival; zavreči vero, ki jo zajemamo iz čistih, zdravih in čudopolnih virov, vero, ki so jo oznanovali in za njo živeli mozaki, katerih že eden je več vredin v zadevi učenosti, spoštenosti in uravnosti, kakor vsa soderga nejevernih rogoviležev skupaj, vero, ki je njemu, ki po nji živi, edina prijateljica takrat, ko ga vse zapusti, in zdatna tolažnica o smertnem času, in ki celo smertno grozo odvzame, vero to zavreči in tirjati, da bi se nasprot verovalo sanjarijam, ki jih kuje nejevera vsa odljudna, obupna in žalostna, in večkrat sama polna vraž; čertiti in napadati, kar je že samo na sebi vse blago, vse sveto in božje, in kar milijoni vernih ko tako spoznajo in časte, ob enem pa sladnost, strast in slast zagovarjati in s polnimi ustmi od svobode in enakopravnosti govoriti, in se še nekako zanjo poganjati: — ali ni to vse narobe svet, nezmerna nespamet in prava prismojija?

Enaka se godi v zadevi narodnosti naše. Rodoljubi potegujejo se v mejah postavnosti za pravice, ki Slovencem skupno ko narodu gredo; oni ne zaničujejo nikake narodnosti, in tedaj tudi svoje ne, temveč jo pred drugim ljubijo ko reč domačo in materinsko; rodoljubi čistijo, pilijo in bogatijo slovenščino, kakor so delali in še delajo vsi izobraženi narodi s svojimi jeziki; rodoljubi bi radi duševno povzdignili narod svoj, ter ga na edino mogočem vkladu maternega jezika ali slovenščine vverstili med druge omikane in izobražene narode. To je namen njih truda in prizadevanja, in ta namen je tako pravičen, blag in hvale vreden, da bi mogel vertoglav biti, kdor bi ga hotel napadati ko krivičnega, odljudnega in graje vrednega. In vender, da si je to tako resnično, kakor resnično je sneg bel, in oglje črno in solnce svitlo in blisljivo rumeno, slišijo se reči, ki so temu namenu kar naravnost sovražne in nasprotno. Tako na priliko pravijo: „Slovenci nemščino čertijo, in bi jo radi kar

popolnoma odpravili“ — ali pa: „Kranjec sim, Slovenec pa ne“ — ali spet: „Neumnost! kranjski se bom učil, to že od doma znam“, — in več takih čenč.

Čudno je, da se take reči večkrat slišijo iz ust mož, od katerih se pričakuje edino le temeljito mišljenje, in katerim poverhnost in lahkomislenost, pa tudi neki narodu ko narodu slovenskemu neprijazen duh nič kaj v hvato in povzdigo njih moštva in veljavnosti ne služi.

Prav bi toraj po naših mislih bilo, ko bi neprijatelji narodnosti slovenske nekoliko bolj nepristrano in skladno zahteve in prizadeve narodoljubov prevdarjali in bi jim ne štel rodoljubja v zlo, ktereга blagost in zlahtnost ste tako resnični, kakor resnično je sneg bel, oglje črno in solnce rumeno. Govoreči pa tukaj o rodoljubju menimo ono, ki je zaresno in ne navidezno, ki zahteva izobraževanje na vkladu kersanskem, ki se trudi in dela v mejah postavnosti, ki se ne zgublja v sanjarije, ki se v resnici meni za svoj narod, ki ljubi sicer vso svojo zlahto, pa še bolj svojo lastno mater. Tako rodoljubje je blago, je zlahtno, in rodolubje tako grajati in sovražno napadati, naj bi se zana-prej opustilo, in to temveč, ker pametnega in temeljitega kaj navesti, mislimo, bi nasprotnikom težko bilo, lahkomisljene, poverhuje in puhle psovke pa, kakoršnih smo zgoraj omenili, ne služijo v čast, ampak v nečast njemu, ki jih izrekuje.

Se bolj prav bi bilo, ko bi pustili rogovileži na verskem polju kersanstvo v miru. Čast, ki si jo pri nejevernem svetu pridobé, ni v nobeni primeri k nečasti in studu, ki si jo pred vernim svetom navlečejo; ravnopravnost, ki jim je tako rada na jeziku, naznanja jih glasno lažnike in krivičnike, in to po vsi pravici, kajti „vsakemu svoje“ je enakopravnosti geslo; oni pa napadajo in podkopujejo pravice, ktere kersanstvo ima, privoščijo še vsaki stranki kaj, le kersanstvu, posebno pa katoliški cerkvi nič ne, in ko bi v njih moči bilo, vpeljali bi v tem hipu nejevero povesod po vsem svetu, pa bi tudi ob enem tirjali, da bi se moglo vse in na vse strani le po njih volji sukati. Za krivičnika in lažnika pa pred milijoni ljudi veljati, pred vsem vernim svetom v nečasti biti, v gnjus služiti, to pa ni nič lepega, nič častnega ali hvale vrednega. Zatoraj bi, kakor mislimo, zoperniki kersanstva nar bolj storili, ko bi ostali, ako že ravno hočejo, sami za se, v svoji nejeveri, verne in njih sveti zaklad pa naj bi v miru pustili; če nočejo že sami v kersanske nebesa, naj bi saj ne branili njim, ki jih išejo, vanje iti.

To je dvojni svet, pa tudi dvojno vošilo k začetku novega leta. To pa zato, ker vošimo mir sploh vsemu svetu, tu pa še posebno predragi ta dar cerkvi in narodnosti naši od ene strani, od druge pa sovražnikom kersanstva in neprijatelom naroda slovenskega več previdnosti v govorjenju in več temeljitega mišljenja, kakor tudi nekoliko več spoštovanja do pravice in resnice, da ne bi terdili v prihodnje v svojo lastno nečast in sebi v zasmeh, da je črno belo, in belo črno.

V—1.

Napoleonu III,

ki je v tretje srečno odšel bodalu potuhnežev, je „Armunia“ kopico reznih besed spregovorila. V prvo pravi, kako so vsi dobri se zgrozili slišavši potuhneni napad na njegovo veličanstvo, in še posebno kar je dobrih Italijanov, ker so uni ostudni tolovaji Lahi! „Za Pianori so nastopili Orsini-i, za Orsinovi Imperatori, za zavdajavci so sledili zavdajavci; toda njih izvir je le eden, splošnja njih domovina, Lahi so!“ — pravi uni list.

Nastavlja pa dalje. „Dopustite pa, o Gospod, naj Vam v oči povemo tudi svoj izgovor, da še več kot Italija je tega krivo rovarstvo. Zares! Uni potuhneni tolovaji, predno so Italijani, so rovarji. In oni, ko Vam po življenji strežejo, strežejo bolj kakor rovarji kot pa kakor Italijani.

Rovarstvo je zaterlo narodnosti: laški rovarji se tepejo z rovarji poljskimi, ogerskimi, greškimi, nemškimi, podonavskimi vred, kakor se v Italiji rovarji poljski, ogerski, greški, nemški in drugi vojskujejo za rovarstvo. Ako tedaj, o Gospod, hočete zavarovati sebe in v sebi svojo dinastijo in politični red na Francoskem, ne da bi obražali z Italijo, temveč obražati morate z rovarstvom."

„Da bi se rovarstvu prikupili, ste spoznali veličastvo očitnega mnenja. — ste pustili terpinčiti svetega Očeta, to je, pervega, ali recimo bolje, edinega, ki vas je odkritoserčno spoznal, sprejel, ljubil, blagoslovil kakor pravega vladarja francoskega naroda. Da bi se rovarstvu prikupili, ste storili strašno odpravo v Krim, . . . odpravo v Italijo, . . . odpravo v Mexiko, in ste darovali prid Francije Angliji, Italiji itd. Rovarstvo pa, ne da bi Vam hvaležnost skazalo, je izleglo pač trikrat v Vašem naročji strupene modrase, ki so nameravali Vas vsmeriti. O Gospod! Vite, kaj ste pridobili prikupovaje se rovarstvu!"

„Nasproti pa smejo katoličani pred Vas stopiti z jasnim čelom. Oni so bili preganjani ne malo pod Vašo vlado. Preganjali ste jih, ker jih niste spoznali. Delali ste z njimi kakor delajo nemodri vladarji, katerim so ljubši prilizovavni dvorniki, kakor pa pošteni in odkritoserčni služabniki. Preganjali ste katoličane, ker so Vam rekli, da življenje vladarjev mora biti režno, zatajevano in darežljivo, vedna vojska, da se zedinijo visoke in oestre zapovedi sv. vere in katoliške nrave s strastmi ljudstev. Odvergli ste une, ki so Vam rekli: serčno delaj! in obrnili ste se k njim, ki so rekli: dobrovoli in veseljuj se! — zdaj pa je prišel čas poskušnje! . . ."

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Od nekod. 6. pros. k. Božje sodbe in njegova sveta pravica se tudi današnje dni očitno razodevajo. Kersanska ljubezen tudi pri kmetih močno umira in sovraštvo se množi, posebno pri tistih, ki se radi za vsako majhno reč pravdajo in tožarijo. Kersanske ljubezni malo imajo, kateri svojemu bližnjemu le hudo vošijo, če je le mogoče, ga v škodo pripravijo, posebno tisti, ki uboge kmete na svoje limanice tove, k pijanosti silijo, počasi vse premoženje z njih nase zlečejo, velike stroške napravljajo, potem pa za dolg prisegajo. Kerčmar pijanee le težko gotove poštevne vé, de bi za pravičen dolg prav prisegel. Poznam veliko takih revežev, kateri le po pravdah hrepenijo; taki velikokrat za malo vredne reči prisegajo in Boga na maševanje kličejo. Poznam reveža, kateri je po krivem prisegel in ga je očitna šiba zadela. Roka, katero je kvsko povzdignil, se mu je hitro usušila, in persti, katere je imel povzdignjene, so se mu vsi sključili in posušili; le-ta je tudi od gosposke kaznovan bil. Ali ni to očitna šiba Božja in znamenje, kako grozno Bog sovraži krivo prisego, kakoršnih je današnje dni veliko. O naj bi tudi sodniki ne pustili za malo vredne reči prisegati, s čimur se lahko h krivi prisegi prilika dá, in vsi, kateri krivo ali nepremišljeno prisegajo, naj bi premislili, če jih tudi očitno ne zadene vselej kazen Božja, de jih čaka pa grozna šiba, kateri nikdar odšli ne bodo.

Iz stare Loke, 5. prosenca. I. V saboto po novem letu (2. t. m.) so imeli v tukajšnji mestni farni cerkvi sv. Jakopa doslužen visokočastiti gospod fajmošter Luka Mrovle svojo petdesetletno ali čisto novo mašo. Slovesnost bi bila, se vé de, veliko večí, če bi se bila obhajala drugi dan, v nedeljo; pa častitljivi starček so želeli 2. prosenca (dan, ko so bili mašnik posvečeni) na tistem praznovati, in namenili so namesto stroškov, ki jih prizadevajo pri tacih zares redkih priložnostih večidel s slovesnostjo sklenjene veselice, rajši kaj cerkvam v Božjo čast podariti. Zlata misel! zares zlat spomin zlate nove maše. Razveselili so nas zares z znamenitim prav lepim doneskom v denarji za našo novozidano farno cerkev Starološko ravno zdaj v silnih po-

trebah, in so si tako v našem imeniku dobrotnikov veden spomin svoje petdesetletnice postavili, — še veliko lepšega pa pri Bogu.

Desiravno so pa visokočastiti jubilant hotli vse prav na tistem opraviti, je vender več tukajšnjih duhovnov nenadoma prišlo v zakristijo, ki so azistirali pri sv. maši. Veselo priterkavanje novih slovečih loških zvonov je prav veliko ljudi privabilo v cerkev, nenadoma oznanovaje, de kej posebnega bode. —

Našemu častitljivemu zlatomašniku je luč svetá zasijala v Žiréh 18. vinotoka 1786; — mašnik so posvečeni zgorej omenjeni dan 1. 1814. — Svojo prvo duhovno službo so čeversto in zvesto opravljali na težavni in silno razhodni fari v spodnji Idriji kot duh. pomočnik tri leta in pol. Ravno toliko časa so bili potem tukaj v Loku mestni kaplan in šolski katehet; in potem še dve leti pri D. M. v Polji. Od tod so dobili lokalijo Bukovšico, kjer so vestno svoje dolžnosti spolnovali 18 let — in potem zopet 20 let kot fajmošter na Zalemlogu. De je duhoven čerten, ki večkrat oestro svariti mora, ni nič novega; taka se je tudi gosp. Mrovletu godila. Še zdaj včasí povedó, kako so nekatere noči zavoljo nevarnosti življenja pred potepuhi, — ki so jim žugali in enkrat tudi zares v farovž nekod ulomili, — mogli v zakristiji prenočiti. — Zdaj pa živé par let v pokoju spet tukaj v Loku po veliko prestanih zopernostih in dolgoletnem natančnem spolnovanju dolžnost svojega poklica, kot pobožni mašnik sploh spoštovani.

ŽIVLO blagočastil starček gospod Luka Mrovle!!!

V Zagorji je bil ponoči od 4—5. t. m. tako hud potres, da so tramovi pokali in vse je maketalo, kar ni terdo pribito, dimniki so se podirali, zidovi in okna pokale. Tudi več pečin v višavah se je odtergalo, ki so se točile v dolino in v Savo, k sreči pa ni nobena udarila ne na hišo ne na kacega človeka. V bližnji ozgljenici ali jami za premog v Hrastniku je vstal ogenj in se tako razširja, da bodo morali vse delo popustiti. Tako pripovedujejo tuji listi.

Iz Zabukovja. †. (Živalstvo, rastlinstvo.) Kar svet stoji, še ni bilo brati sestavka v kakem časniku, ki bi pisan bil iz Zabukovja. Bodi torej ljuba „Danica“ perva, kateri dojde iz tega neznanega kraja prijazen dopis. Pa kaj bi ti pisal iz kraja pustega, kjer se nič posebnega ne zgodi? — Ko sim na to mesto prišel, je prvo bilo, da sim v duhovniškem pisarništvu ali registraturi poiskal spominskih bukev (Liber memorabilium). (Po škofjskem ukazu mora v labudski vladikovini taka knjiga biti pri vsaki duhovni ali fari.) Res najdem velikanske bukve, lepo vezane, z napisom: „Liber memorabilium parochiae S. Leonhardi in Sabukovje.“ Hvala Bogu! sva že vkup! — sam pri sebi rečem, ter se hočem narprej soznaniti z zgodovino te fare, ki bo zanaprej izročena moji skerbi. Z velikim veseljem odprem lepe bukve, in glej! — nijedne čerke še ni bilo v njih zapisane. A — to je lepa zgodovina! — šaljivo počasi zdihnem. — In zares, edina zanimivost tega kraja je ta: da tukej nič zanimivega ni. Tega sim se zdaj sam prepričal. S kratko besedo — nič posebnega nimam, kar bi ti ljuba Danica, pisal od tod. Hočem pa raji nekaj drugega omeniti, kar mi je na sercu. Pretresal, rešetal ali kritiziral bi rad nekaj malega. — Slovensko slovstvo lepo napreduje. Ne bo dolgo, da bomo imeli vsih znanstvenih predmetov v slovenskem jeziku pisanih. Da Bog srečo dá! — Le nekaj se bojim, da se na slovenskem polju zraven dobre pšenice nebi tudi škodljive ljulike kaj zasejalo. Bati se je, da se nebi tisti nevrni duh, ki v nemški literaturi, posebno kar tiče prirodne znanosti, tako šopirno gospodari, tudi slovenskega slovstva ne polastil, kadar se polje naravnih véd tudi pri Slovencih začne obdelavati. Naša literatura še ni velika. Po dosadanjih okolnostih tudi ni moglo drugače biti. Pa kar je imamo, je do zdaj še po večem čista, deviška, in iz korenine katoliška ostala, dokler je literatura drugih na-

rodov med svojim dobrim blagom pa tudi osmrjena z brezštevili knjižurami in knjižurami, iz katerih govori le gola nevera, brezbožnost, nesramnost. Ne privošim slovenskemu narodu kulture take, ki mu podaja betvico izobraženosti, na drugi strani mu pa jemlje nar. dražji zaklad, — zaklad sv. vere. Da se strupena trobelika nevére tudi na polju slovenskega slovstva ne zaraste, je dolžnost tiste svariti, ki želijo pisati o prirodnih vědāh za slovensko mladež. — V zadnjem listu „Slovenskega Glasnika“ 1863, ki v Celovcu izhaja, sim bral naročni poziv na „Živalstvo“ in „Rastlinstvo“, ki sta ga spisala gg. Fr. Erjavec in J. Tušek, učitelja v Zagrebu. Kakšno je „živalstvo“, tega ne vēm. Razun listega poskušnega sostavka v 50. listu „Novic“ 1863 — mi je to delo še čisto neznan. Pa upam, da bo dobro in izverstno. Ali kar „rastlinstvo“ zadeva, moram pa reči, da mi noče in ne more čisto dopasti. Se ve da tukej ne morem pretresati dela, ki ga še nisim bral. Pa samo o tem govorim, kar je g. Tušek za poskušnjo pisal v „Slovenskem Glasniku“ 1. februarja 1863 „o čarovnih zeliščih.“ O tem spisu želim nekoliko spregovoriti. Odkritoserčni mož se ne ustraši odkritoserčne kritike. Gospod Tušek hoče v začetku svojega spisa tisto čudno moč ovreči, ki se „čarovnim zeliščem“ po nespameti pripisuje. In to je prav, da zoper vraže govori, kakoršnih se pri Slovencih še mnogo mnogo nahaja. Samo po sebi nobeno zelišče kake nadnaravne moči nima; to je resnično. Zoper take krive misli in vraže je tudi katoliška cerkva. Zraven te dobre misli gosp. pisatelja pa vender vsih drugih misli ne odobrim, ki jih v tem spisu razodeva. Da naravnost izrečem: s katoliško resnico se nekoje misli in besede gosp. Tuškega celo ne vjemajo. Že kmalo od začetka takole piše: „Ktere so pa te korenine (vere namreč v čaranje)? Naj debelejši dve ste gotovo misli, ki ste ravno tako krivi, kakor je težko ju ovreči: namreč misel, da razun znanih naravnih moči vladajo v naravi še druge moči, ki so nam neznane, ki jih spoznati pa tudi nismo v stanu, — in pa misel, da moralne moči zamorejo naravnost vladati fizične moči v njih djanjih.“ — V tih besedah taji g. pisatelj resnico, ki nas jo katoliška vera uči. Resnico namreč: da se v stvarjenju zraven naravnih tudi nadnaravne moči nahajajo, ki se pa — se vé da — ne vidijo z očali učenih naravoslovcev — in tudi ošlatati se ne dajo; katerim pa vender vsega vpliva na naravne moči odreči ne moremo. Kdor to resnico zaverže, zaverže tudi vse blagoslovljevanja in exorcisme, ki so v katoliški cerkvi v navadi. Zakaj brez omenjene resnice so vse blagoslovljevanja in exorcizmi — prazna reč. Ali verska resnica je: da se v stvarjenju razun naravnih tudi nadnaravne moči ali stvari znajdejo. O tej reči kaj zanimivo piše visoko učeni, po celem katoliškem svetu sloveči kardinal Wiseman: Vermischte Schriften 2. str. 252. Ausgabe von Bachem. Hočem iz teh knjig nekoliko povedati, kar nam dotično resnico kaj lepo pojasnuje. In kardinal Wiseman ima za vsakega katoličana več veljave, kakor deset „Ungerjev“, iz katerega je g. pisatelj svoje misli zajemal. Če se je kardinal Wiseman zmotil, tudi jaz svojo zmoto rad priznam. Kar se pa bati ni. — Sloveči kardinal takole piše:

„Die angeführten Gebete weisen uns auf eine andere Quelle lebendiger, poetischer Gefühle hin, welche in unsern andern Gebeten zu sehr, und ich glaube mit Unrecht übersehen wird. Offenbar hatten die Verfasser der alten Gebete der Kirche die Ueberzeugung, dass wir in einer wahren Atmosphäre von unsichtbaren und geistigen Feinden leben, welche die Natur verderben, die providentielle Leitung der Dinge stören, unsere Fantasie missleiten, unsern Frieden trüben und unsern Verstand zu verwirren trachten. Sie mischen sich in alles ein, was den Menschen von Nutzen ist, und suchen seine Zwecke zu vereiteln, sie machen jeden Ort unsicher, wo sie ihn versuchen und verfolgen können, von seiner Wohnung bis zum Hause Gottes.

Erde und Luft und Wasser sind in gleicher Weise ihre Elemente: die erstere wird erschüttert, die zweite verdunkelt durch Gewitterwolken und bewegt durch Wirbelwinde; das dritte wird aufgewühlt zu schäumenden Wellen — alles durch ihre von Gott zugelassene, aber boshafte Thätigkeit. Diese Lehre ist offenbar apostolisch, (Efes. 6, 12), und dass sie die alte Kirche in einer viel lebendigeren Weise auffasste, als unser schwächerer Glaube, beweisen deutlich die Schriften der Väter. Nun betrachtet sich die Kirche in allen ihren Gebete als bestimmt, dieses feindliche Heer zu bekämpfen und zu besiegen; und wenn sie gleich ihre tiefe und feste Ueberzeugung von den Schwierigkeiten des Kampfes ausspricht, so zeigt sie doch keine Besorgniss wegen des Ausganges. Sie hat Gewalt, diese Geister der Finsterniss zu unterwerfen und zu bändigen. Zudem kämpft sie nicht allein; jeder Theil ihrer Gebete zeigt ihre zuversichtliche Ueberzeugung, dass ein glänzender Kreis himmlischer Geister sie umgibt zu ihrer und ihrer Kinder Beschützung, Geister, die zum Kampfe mit diesen körperlosen Geistern geeignet, und deren Schwerter ihrer geistigen Natur entsprechend sind. Es nehmen auch ferner an allen ihren religiösen Feierlichkeiten Legionen von Heiligen Theil, welche sie auf Erden geliebt und geehrt haben, und welche jetzt unsichtbar mit ihren Kindern Gott verehren und mit ihnen beten. Diese feste Ueberzeugung von dem ununterbrochenen Kampfe zwischen den Freunden und Feinden Gottes spricht die Kirche klar und schön an unzähligen Stellen aus.“ —

Iz tega se vidi, da vera v nadnaravne moči ni tako zlo kriva, kakor gosp. pisatelj rastlinstva misli; in da tudi nadnaravne moči do naravnih moči in reči toliko vpliva imajo, kolikor jim namreč Stvarnik sam dopusti. —

Dalje piše gosp. Tušek: „Ako pregledamo pripovedke različnih narodov, moramo opaziti, da čarovnija in vera v čudeže naj bolj cvetete pri sirovih narodih, ki so padli spet nazaj v prejšnjo sirovost.“ — O tem bi se dalo veliko govoriti ali pisati. Ker pa tukaj ni prostora za široko razkladanje, rečem samo to: Kako morajo besede sploh rečene: „vera v čudeže cvete naj bolj pri sirovih narodih“ — vender vsako kersausko uho razzaliti! Če mladež, ki je kersansko zrejena, te bukve v roke dobi in take besede v njih bere: kaj si znā nezvedena, mlada pamet o tem misliti? — Ali bo potem zapeljana in bo vero v čudeže sploh zgubila: ali bo pa rekla: ta človek ni prave vere, ki kaj takega pisari! Uboga mladež slovenska! ako se tvojim dušnim potrebam ponuja strupni sok iz take sloveče nemške „kulture“, — ako se ti pripravlja tako slaba hrana! —

In tako bi se dalo o omenjenem spisu gosp. Tuškega še marsikaj omeniti; pa za danes naj to zadosti bo. Iz vsega njegovega spisa „o čarovnih zeliščih“ se pa vidi, da je svojo vednost zajemal iz prav kalnega vira. —

Ker je ravno v zadnjem listu lanskega „Slov. Glasnika“ naročba naznanjena na g. Tušek-ovo „rastlinstvo“, in ker morda k svojemu rastlinstvu tudi omenjeni spis „o čarovnih zeliščih“ pridjati utegne, ki gre k temu predmetu, torej sim te svoje kritične vertice spisal iz dobrega namena: da bi še o pravem času, to je — pred tiskom — gosp. Tušek, ki je sicer pravoverni kristjan, popravil to, kar se v njegovem spisu s kersansko resnico ne vjema. — kar serce kersansko žali. — kar paci čisto vero verne slovenske mladosti. Zakaj le tam, kjer se mladež na terdni verski podlagi izobrazuje v raznih [predmetih], se tudi blaga narodnost lepo razvita v sercih nepopačenih. Brez vere je pa narodnost mlin brez vode; mošnja brez denarjev; truplo brez duše! — To je istina! Z Bogom!

Pri stavku. Ker mora vsakemu domorodcu na tem veliko ležati biti, da se šolske knjige nam Slovencem pišejo in tudi pridno kupujejo in razširjajo, torej svetvamo, pisavcem zlasti taci reči, ki utegnejo kakor bodi v versko polje segati, naj dajo svoj spis vselej pred natisom kakemu

čverstemu dogmatikarju v pregled, in naj o naznanilu svojega dela povedo, da so to storili, potem bodo vsi Slovenci brez pomislika delo kupovali in lepo in veselo bode cvetlo slovstvo v prid, blagor in slavo Slovencem. To bi svetvali tudi zdaj gosp. Tušeku zastran rastlinstva. Kakor on menda ni mislil hudega une reči pisaje, tako se zgodi marsikteremu drugemu, da nevedoma in nepremišljeno stori velike pomote, ki delajo nevarne spotike bravcem. Vredništvo.

V Celovcu so domorodci dobili privoljenje za čitavnico, ki se očitno prične 24. t. m. Predsednik je tergovec in posestnik gosp. Bern. Rosbacher. Tudi pravi „Slov. Prijatelj“, da misli znan in sloveč slovenski pisatelj preseliti se z Dunaja v Celovec in ondi na svetlo dajati politisk časnik v slovenskem jeziku.

Z Goriškega, 14. pros. —n—. Z nedopovedljivo žalostjo me je napolnila britka novica o g. Bonačevi smrti. Oj, kolika zguba za dušno pastirstvo, in kolika za pesništvo! Kdo se ne spominja še z živim ginjenjem prelepih in blagocutnih pesmic, ki nam jih je Zg. Danica prinašala pod značajno in pomembno znamko: „...n...n...“! Kolikokrat sem zagledal in ogledoval ta izvrtni podpis, zdelo se mi je viditi dve ladjici, plavajoči eno za drugo na viharjem morji — po poti razsvitljevani in zavarovani od krasne zvezde nad njima na visavi, in mislil sem si, da te dve ladjici po svojih značajnih čerkah pomenite nedolžnost in nezvenljivost, to kot vene ene v svetem raji! Sijajna zvezda nad njima (ladijama) mi je pomenila luč sv. vere, ki vodi poslednjo po poti čednosti za sprednjo, dokler je ne pripelje varne do obljubljene dežele nemenljive sreče. Upajmo vsi njegovi spoštovavci, da je po ti poti tudi njegova blaga duša že prijadrala v to obljubljeno deželo, in da so k temu kaj pripomogle tudi nedolžne in pobožne pesmice njegove. Bog mu daj nebeško luč, slovenske pesnike se živece pa naj njegov duh navdaja, njegovo vnetje le za spodobno, posteno in nebeško: bodo naj vredni dedi njegove čiste modrice ali muze. (Konec o drugi stvarini nast.)

Iz Ratisbone. r. Človeka mika viditi, kje in kako se derži dežela z deželo, še bolj pa deržava z deržavo. Ko se prepeljemo čez česko mejo, se ustavimo na Brodu, in ondi nas naloži par-ki hiapon, ki je pa bil kej nadustljiv, neprijetno je hropel, vseskozi postajal in le počasi nas tiral. Radi smo se preselili v Schwandorfu v večji voz iz Norimberge, in res precej hitreje jo rezero v noč že proti Regensburgu ali Ratisboni (Rezno po česki). „Valhala“ čujem klicati, ves dremotin si manem oči, pa vendar ničesar ne vidim, ker drugi dan se le me je čakala sreča! Zgodej se napravim po mestu na ogled. Kmalı dojdem do velikega doma Regensburškega, do stolne cerkve, ki je slovito gotisko zidanje. Stolpa dva sta bila z odri krog in krog podperta. Srečna, si mislim, ker vaji od vseh strani podpirajo; toda kmali zvem, da v resnici ni tako. Tolikanj velikansko delo povzije veliko denarja, in zavolj pomanjkanja novcev (ki so nervus rerum gerendarum) le počasi rasteta in še ne bota koj pod streho. Znotrej je cerkev prostorna, visoka, umetno delana, toda še preprazna. Okna so prelepo pisane, veliki oltar večidel iz srebra. Nekteri spominki v tej cerkvi so imenitni, ker v nji počivajo veliki škof in grof Herberstein († 1653), knez Dalberg († 1817), in sloveča škofa Wittmann († 1833) in Sailer († 1832). Blizo nje na gornji strani je skorej pod zemljo nekako v obokih krizev pot z rakami in podobami iz rimske dobe in srednjega veka. Na drugi strani ne deleč proč so likali veliko in krasno zidano cerkev. Hodim krog nje, od vrat do vrat, pa ne morem vanjo, in pozneje spoznam, da je protestantovska. Sicer je še mnogo čednih cerkv v sploh katoliški Ratisboni. Ogledam še nekatere, ter jo maham proti Donavi, ktera mogočno suje svoje valove skozi mesto. Konec mesta se izteka vanjo reka Regen. Sredi Donave pa se razprostrata dva otoka — oberer in unterer Wörth. Ali ni to naše berdo, zgornje — spodnje berdo,

si mislim. (P. Marko bi djal verdo = Wörth). Unstran reke je Preddvorom (Stadt am Hof), za njo prijazen hribec z romarsko cerkvijo k sv. Trojici, lepimi murbami in krasnim razgledom.

Nazaj gredé pazim po mestu na mnogotere stolpe, stebre, spominke iz starih časov, in reči se mora, da je Ratisbona gledé umetnije nekđaj bila to, kar poznej Norimberga ali Nürnberg. Ker sem poprej hodil po sredi mesta, grem sedaj ob kraji in zajdem v prijazen gaj ali log, ki se vije na gornji strani krog in krog mesta. Prijetne sprehajališa, lepe znamenja sem ter tje, spominek zvezdoznancu Keplerju, kteri je tu l. 1630 na potu umerl, bistri studenci, redke cvetlice in drevesa, sploh kej mična okolica, lastina ali posestvo kneza Turn-Taxisa, svaka našega presvetlega cesarja. Svetla je tudi ta laška rodovina (Torre-Tasso), iz 12. veka, imenitna že iz križanskih vojsk; pridobila si je veliko zaslug v napravi vzajemnih post po Tirolskem in Nemškem. V viteški stan povzdignjeni so bili njeni knezi pozneje celo nekaki namestniki cesarjevi pri državnem zboru, kteri se je obhajal od l. 1663 do l. 1806 navadno v Reznu. Od l. 1809 imajo v posesti prestaro benediktinsko samostansko poslopje, ktero so po svoje razzidali in zlepšali. Hvalno je zlasti to, da sme vsak po knežjem vertu se sprehajati in radevati, kakor mu ljubo. Le pri vходу je brati, da si je knez svest, da nihče ničesar pokvaril ne bo, in res, dvojne kazni vredin bi bil, kdor bi toliko zaupanje napak obračal. Ravno tako imajo zunaj mesta pod Valhalo lep grad z umetnim vertom ob Donavi, kjer se smejo tudi prosto sprehajati ljudje.

Da sem težko čakal srečnega časa, da se popeljem tje v Valhalo, v „Tempel deutscher Ehren“, v germanske nebesa, si lahko mi-liš. Še tisti dan popoldne se peljemo torej do vasi Donaustauf, skorej dve uri od Rezna, ob Donavi, in že od deleč ugledamo na hribu krasno poslopje — Walhallo. Ali tudi do Valhale se mora peš, vendar gre se po dveh potih: ali zadej po senci, ali spredej po solcu in kamnitih stopnjah. Kakor sploh potniki jo udarimo po senci, po ozki, toda dokaj zložni poti. Kmalı dospemo na verh in stermé ogledujemo nebesa germanske od zunej, — kaj bo še le od znotrej! Toda tega ti ne povém koj, dragi Svitoslave, da se ti ne vname kaka posebna slá po kacem prostorčku v hramu slave germanske!

Na Dunaji, 8. pros. —k—. Pervič v novem letu pomočim pero, da bi ti zopet kaj sporočil, predraga Danica! Ali na ravnost ti spoznavam, da nisem v majhni stiski; vem sicer, da vsako drobtinico za ljubo vzameš, če tudi ni tako tehtna, da bi na tehtnici vzdignila zlato, vendar pa tudi vem, da dobro paziš na to, ali bo v prid Slovencem to, kar se ti prinaša. Tako moraš ravnati, ker ti si cerkven, klerikalen, ali kakor bi rekli naši omikanci — ultramontansk list. Mene bi dokaj laže stalo prinesiti polne koše dunajske porednosti, ali kaj češ s takimi historicami začeti, saj se ti jih tudi v beli Ljubljini ne manjka. Imela boš zopet v novem letu marsikaj opraviti, treba bo graje mnogim napakam, kakor sama nar bolj čutiš; Bog ti daj veliko vspeha, da bi se ti rada vklanjala nevarna strast, in da bi ti ne kljubovala terdovratnost. Hvalo pa že tako dajš slehernemu, kdor jo zasluži. Sicer je težko, vsem vstreči, ali kaj se če, saj ima naše ljudstvo pregovor: Še Bog vsem ne vstreže, pa bi človek. — Vendar pa tebi, draga prijateljica! še ne gre, menim, preterdo, ker zahajaš med vern o slovensko ljudstvo, in v slovenskih mestih še ni slovenskih „kikerikitov“, „figaratov“, „mihelnov“ itd., da bi ti poredneži nagajali s karikaturami, kakor se godi tvojim dunajskim bratom in sestram, ki se s tabo vred poganjajo za naj svetejši reč. Pa kakor le-ti nič ne porajajo, tako bi tudi ti serčna in moška stala nad vsemi takimi možicelnji. Huji, se ve da, kakor vse take zabavljice, je duh sedanje — neprave omi-

ke, ki se tolikanj razodevijo v dereči žurnalistični reki. Preobilno števalo današnjih učenjakov je, ki hočejo, da človeška bistrournost ima nad vse obveljati, kratko rečeno: vera je po njih mnenji nevednost, in marsikaj, kar je z verstvom sklenjeno, to je tmina in neumnost ter prazna vera. Kdo bi se pa tudi temu preveč čudil, saj je napuh prvi in naj starejši izmed vseh pregréh. Ali strašna je v napuhu slepota, naj strašnejši pa padec njegov. Kako je to, da Renanci tako očitno lažejo vpricho celega sveta in njegove zgodovine? Zato, ker je meso slabo, duh pa — žalibog! popolnoma nevoljan in serec čisto popačeno. Tedaj, premila Danica! skušaj, da se v veri ohrani narod slovenski. Sprelep dar nebeski je bistrournost, blaga je učenost, ali ako ta hoče prvo povzdigniti na verhunec, in nima više meje v veri, gorjé, potem ni več sreče in blagoslova.

Zdaj pa naj še omenim novice, ki si mi jo povedala v prvem letošnjem listu. Naznanila si žalostno smert g. Jan. Bonača. Gotovo je nepričakovani prigodek z žalostjo zaslišal vsak domorodec. Ti si priča, kako vnet sin Slovenije je bil ranjki. Kako krasne poezije si prinašala iz njegove pevske žile, večidel pod znamenjem „u...“ „n...“ Blagi pokojnik si je tudi še z drugimi spisi dobil zasluge, zapustil spomin v lepi knjigi, zaslučuje pa gotovo, da se mu spomin še bolj oživi, in zbirka njegovih lepih pesmic bi bila zala zvezda na obneblji našega slovstva. Daj, draga Danica! da se v tem kaj dožene *). — Z Bogom!

Kaj je kej norega po širokem svetu?

Holzhauser v svojih pogledih v prihodnje dogodbe imenuje peti čas ali dobo stan britkosti, poniževanja in revšine za cerkev Gospodovo. Da se popisovanje prilega današnjemu času bolj ali manj po vsih krajih, dokazujejo dogodbe, ki jih v vsakem listu naznanujemo. Ali bomo pa morebiti zato obupali, vero zavergli, in Renanovci postali? Junak se v vojski skaže in v moškem serec vera ob časih britkosti nar lepši cvet. V tih časih se kaže „čista pšenica, ktero Kristus očisti z neusmiljenimi vojskami, rovarstvi, lakoto, kugo in drugimi neslišanimi nesrečami.“ Le-ta doba, pravijo napovedovanja, se začne pod cesarjem Karolom V in papežem Leonom X l. 1520, in terpela bo do svetega Papeža in do močnega samovladarja, ki bo „pomoč Božja“ imenovan. V tej dobi bode latinska Cerkev stiskana z mnozimi krivimi nauki (se je godilo), in hudobnimi kristjani (se godi), odvzetih ji bo veliko škofij in naj bogatejših opatij (p. na Jutru, na Rusovskem, po Nemškem id.), skorej neštevilni samostani bodo v revšino pahnjeni (na Laškem se zmiraj ni konec ropov po samostanih, sovraštvo do njih se povsod budi). Zavoljo tolikih hudobij pa imajo nastopiti še hujši stiske: „Malo na zemlji jih bo, katerim bo zanesel meč, lakota in kuga. (Je viditi, da nastaja). „Kraljestvo se bo vojskovalo zoper kraljestvo, nekatere kraljestva, ki so v sebi deljene, bodo razdžane, in skorej vse obožale.“ ... „Vse to pa se bo godilo po Božji pravični sodbi zavolj preobilnosti grehov ...“

Vse tako kaže, da peta doba se h koncu nagiba in zavolj tega nastajajo nar hujši časi, kakor otekljina takrat nar bolj boli, ko se ima predreti. Kteri bo tisti močni samovladar, ki bo zavolj terdne vere vreden imena „Pomoč Božja“, kdo to vé? On bo v svojo lastno srečo zopet Cerkvi roko podal. In kdo bo Sveti papež v tisti dobi? Bogú je znano; v prerokovanjih sv. Malahija je papež za Pijem IX imenovan „Lumen de coelo — Luč z neba“, kar se zadosti zлага z imenom Sveti Papež.

*) Kteri njegovih prijatlov naj bi jih zbral od vsih strani, koder so potaknjene, in našla bi se gotovo lepa prilika, da bi se na svitlo dale. — morebiti s pesmami kacega družega pesnika vred.

Po tem takem bi tudi „močni samovladar“ lahko že na svetu bil. Po vsaki ceni se utegnejo nezmerne britkosti sv. Cerkve, ki jih terpi v svoji glavi in v udih po Laškem, h koncu blizati, in mogoče je, da lонец hudodelstva v kratkem do verha zakipi in potem izkipi. Pristavimo pa naj še, da drugi naslednik za Pijem IX se imenuje „Ignis ardens — Goreč ogenj“, in peti posihmal „Pastor angelicus — Angelski pastir“, kar enako na posebno svetost kaže.

Te napovedovanja niso „dogme“ ali verske resnice; kakor pa se nad Pijem IX spolnuje, da je „Crux de cruce — Križ za križem“ (Križ je menda že bil — za križem utegne zdaj nastopiti, — ali pa je bil Križ beg v Gaeto, za križem je zdaj), tako utegne ravno razsnovane misli prevdarjati, komur je drago.

Nesrečno nalogo, Cerkev stiskati, pa tudi vlade za-treti in rudečo republiko napraviti, so si postavili freimaurarji. V času enega stoletja se je ta red, kakor gosenci gnejzdo, razmrežil po vsi zemlji, ker je oznanoval oliko in napredovanje, pa vedno Cerkev zatiral, in je zdaj kakor grozoviten zmaj s 100.000 glavami in z nad 16 milijonov rokami, ki vse tise na poteptanje neveste Kristusove.

Znano je, kaj je delal in nameraval Kavur, kaj sedanji sardinijski ministri, ki so bolj ali manj sekundanti Mazzinotovi in Garibaldovi. Znano je, kako samostane preganjajo, kersansko odrejo od mladosti odvracujejo posvetnjaki, če tudi dostikrat ne vedo, kaj delajo. Kakošen namen pa imajo demokrati ali tako imenovani osrečevavci, naj postavimo tukaj izgled iz Belgije.

„Bien public“ popisuje step belgiških masonov 26. grudna 1863 v nekem mestien blizu Namura. Ti demokrati, ki so se menda zbrali na malo poprejšnji Mazzinotov klic „k delu“, so degali anateme zoper Cerkev, duhovne, škofo, papeža, zoper katoliško vero, zoper kraljevstvo! Slavo pa so vrisali samovladji, svobodi, enakosti, socialističnemu bratovstvu! Tajili so vsako vero, pravico posestva, tajili Boga samega itd. „Mazzini bo zadovoljin“, pristavlja B. publ. „Tako se vesoljna demokracija napravlja“ ... V tem času pa — kaj dela minister? On ovađuje (denuncira) in preganja duhovne, kakor očitne sovražnike, zaderge stavi verskemu poduku, preklicuje katoliške pokopališča“ itd.

Kaj je kronanim glavam pričakovati od te družbe, ktero dostikrat sami podpirajo, ali so celo njeni udje, kaže prav nova dogodba. Evo je! Parizarska policija je zasacila in zaperla 4 Lahe, prišle s tujega, ki so imeli orsinske bombe, s kakršnimi so morivci že enkrat Napoleona zalazovali, in vsakterega orožja za potuhnjeno morijo. Tudi zlo sumljivo pismo so pri enem dobili, ki sumijo, da ga je pisal Mazzini iz Lugane. Vsi ti razbojnik in potepuhi, ki so hotli cesarja umoriti, so iz stranke tako imenovane italijanske edinosti, kteri je Napoleon na noge pomagal, in zdaj ima plačilo od nje, ker ne dopusti, da bi ti nečloveki še Rim poropali. To je plačilo Napoleonu, da je tudi on izmed freimaurarjev. To je plačilo za darežljivost do nevernika Renana! Bore Napoleon med Scilo in Karibdo!

Sicer razun terdihnemških glav, ki po sili hočejo zdaj vojsko zoper Danijo, vse želi miru. Angleška vlada je italijanski v ojmrem dopisu okroglo povedala, da z mirom se Italija utegne vravnati; ako pa vojska izbuhti, da je za Italijo vse zgubljeno. Tudi Francija ji je enako zarobila. Napoleon si na vso moč prizadeva za ožji kongres, t. j. nekatereh vlad; pa tudi s pogovorom (konferencijo), ki ga hoče Anglija, je zadovoljin, toda on hoče, naj se ta dogovor peč z vsimi evropskimi vprašanji: Anglija je le samo za Holštejn. Tudi ni res, kar so časniki pisali, da se je Napoleon novega leta dan do angleškega poslanca neprijazno obnašal; govoril je z njim in prav priljudno ga opraveval po zdravji angleške kraljice, in tudi naslednji dan je imel z njim dolg dogovor. To, pravijo, kaže vse kaj družega kakor pa razpor med Parizom in Londonom.

Temu nasproti pa „Times“, nar bolj bobneči angleški

časnik, močno z vojsko straši. Pravi: „Svet se je veliko učil, pa ne zadosti, da bi bil zmožin v miru živeti. Naznanila od izhoda in zahoda, iz naj starih cesarstev in naj novejših samovlad enako kažejo na vojsko. Iz Nemčije, iz Polonje, in Italije, iz Mexike, Kine in Japana slišimo sovražljivosti, ali saj razdražene čutila... Ako „francoski mir“ pomeni vojsko, kakor se je včasih že reklo, potlej se nasprotji strinjate. „Bien publ.“ meni, da sploh novice manj kažejo na konferencijo, kakor pa na vojsko. S čim pa se bodo vojskovali, je vprašanje, ker so vlade tako silno zadovoljene. Berryer je 8. t. m. v postavodajnem zboru iz vradnih naznanil pričal, da je Francija v 12 poslednjih letih naredila tri tavitent sto štiri in štirideset milijonov dolga!

V Neapelnu in Sicilii napovedujejo splošno vstajo ljudstva, k čemur da so se zedinili legitimisti in republikani zoper sardinsko nasilstvo in vsilstvo. Pravijo, da je Garibaldi skrivaj zapustil Kozji otok in šel na Jug. Ondes-Reggio v torinski zbornici je rekel: „Sicilija ni vladana;“ torinska vlada pa pravi: „Sicilija ni vladavna (gouvernée, gouvernable). Sardinska kazivlada k temu oginj podžiga s svojimi neusmiljenostmi. — Piemonski opravniki so nabirali rovarjev po Rimu in družih papeževih krajih; pa so jih zasacili in zaperli. — Palmerston je zbolel in ker je že star kakor zemlja, imajo zdravniki z njim malo upanja. — Novi greški kralj Jure je pisal očetu in vladam varhinjam, da v Atenah se ne dá živeti, kjer se zmirom bolj mota in meša, toži se mu po cimbriskem polotoku. — čenčalo se je celo že o begu ali odhodu. —

Vriš v Šlesvik-Holšteinu še zmiraj vso Evropo napolnuje; nemške države, ki hočejo po sili uni vojvodini od Danije odtergati, dajejo Avstrii in Prusi dokaj misliti in opraviti.

Sveti Oče so v svoji neusahljivi radodarnosti ubogim v Rimu iz lastnega premoženja podelili tri tavitent škudov ali tolarjev za veselo praznike. ... „Osrečevavci“ v edini Italii pa ne da bi ubozne razveseljevali, jim ropajo cerkve in samostane, kateri svoje male zalogljaje z ubogimi delijo.

Sentjanžev dan je bil god sv. Očeta, ki jim je ime Janez Mastai. O tej priliki je gosp. Merode na čelu papeževih častnikov Njih svetosti vojaške vošila razodel. Sv. Oče so v odgovoru rekli, da zvestoba in vdanost njih vojaštva je dar Božji, Boga, ki se v sv. pismu imenuje „Sabaot“ — Bog vojenstev ali vojskinih trum. „Po vsi pravici, so rekli, ima to ime, ker On sam je red, red pa se ohrani s pomočjo vojenstva, in če se podere, ga vojaštvo zopet povzdigne. Vojenstva dalje tudi prederzno napadane svete pravice branijo. Skazujte se zvesti in vredni te imenitne naloge kakor ohranilci reda! ... Vaš poklic v bistvu ni razločin od poklica mašnikov, zakaj kakor po mnogih krajih svetá raztreseni mašniki delajo za red in otroke naše matere cerkve na pravi stezi ohranijo, ravno tako varujte in branite vi svetne posestva, ki je Bogu dopadlo jih cerkvi podeliti“ itd.

Lesniki, jabelka in tesnika.

Časnik „Veillées chretiennes“ piše, da je bil ranjki danski kralj Friderik VII. skriven katoličan. Sakristijske bukve pri Mariji Devici „des Eremites“ na Švicarskem pričajo, da je bil Friderik ondi pri sv. Obhajilu. Pravijo, da v Rimu je po smrti svoje matere, ki počiva na vaticanskem pokopališču, tudi kralj bil prestopil k edino zveličavni Cerkvi. Take dogodbe dandanašnji niso kaj redkega, in one so gotovo le pripravljane k temu, kar ima po Holzhauserjevih, Malahijevih in družih prerokvanjih za sedanjimi mračnimi in nejeverskimi časi nastopiti. Kdor pa ima v toliki temi še kaj luči, naj jo še ohrani, ker v temi je lahko poginili. — Naj kdo pazi, kateri časniki se v resnici grozé nad na-

padom zoper Napoleona? ... Katoliški. ... Oni ne prašajo, kakošen je napadeni, če je dober katoličan, ali ne; dosti jim je, da je to djanje hudobno, brezbožno, vselej in v vsih okolišinah zaverzeno, ko bi zadevalo tudi našega nar večega sovražnika. Le sami pravi katoličani dajejo vselej Bogu, kar je božjega, pa tudi cesarju, kar je cesarjevega: zavoljo tega jih freimavrarji preganjajo. — Po mnogih laških mestih sedanjo dobo prav pogosto ljudi zadeva mertvud (apoplexia fulminante). — Tudi v Neapelnu človek mraza umerje. ... Piše se namreč od ondod, da je že nekaj dni, kar imajo nenavaden mraz in neki vojak na straži je za mrazom umerl. Sneg je uno nedeljo kosmuljal in ves Vezuv je bel. — Nova Italija kapucinarje ropa. V Kassani na Kalabrejskem je bilo 24. grud. kapucinarjem napovedano, da v treh dneh se morajo iz klostra pobrati. Še prejden je čas pretekel, se pridere sila, ki je sobe žive prebivavcev ne morejo ne ustaviti in ne omečiti. Opravniki so pobrali vse male zalogljaje, kar so bili ubogi kapucini nabrali pri dobrih ljudeh, da bi z reveži delili. Bilo je nekaj volne in statve za tkanje debelega sukna, s kakoršnim se redovniki oblačijo, in dasiravno je bilo oboje lastina cele okrajine ali provincije, ni nič pomagalo praviti; vzeli so jim tudi to revno napravo! — Judovski listi vse žile napenjajo, da bi katoličane in katoliško vero v sovraštvo pripravili, oni Kristusa neprenehoma križajo. Ravno kar je zopet lista znana „Presse“ tako neznano izmišljarijo „von der Erneuerung der spanischen Inquisition in Marokko“ bobnarila, da bi mogel brez možgan biti, kdor bi na prvi pogled ne spoznal, da je vsa pravljica ali čisto iznajdena, ali pa tako zdelana, da prvi nič več podobna ni. Pravi med drugim, da je španjolski konzul v Maroki ukazal nekoga juda v sod zgnjesti, v kterega je tavitente žebljiv odznotraj nastavljenih molelo ter potem dal sod po tleh sem ter tje valjati!! ... Ali je res kateri bravec v celi Avstrii tako butast, ki bi „Pressi“ verjel, da je kak konzul dandanašnji kej takega storil? — Iz gosposke zbornice dela nekaj šuma govor g. grofa Ant. Auersberga, v katerem je med drugim tudi po konkordatu mahnil, — in pa klasiški, z veliko pohvalo spremljevani govor kardinala Raušerja, njegova jedernata razlaga pravega liberalizma ter pobitje tako imenovanih „Schlagwörter“, ktere narpred na Cerkev bijejo, potlej pa na državo in njih začetnika samega. Teržičani so gr. Auersbergu po telegrafu naznanili „den Ausdruck sympathetischer Bewunderung,“ piše „Laib. Ztg.“

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofii. Vis. čast. gosp. Ant. Urdih, kanonik itd., je izvoljen dekan kapitelski v veliki cerkvi; čast. g. Jernej Štrekel, vikari v Gargarju, se poda v pokoj. Umerla sta čč. gg.: Blaž Lampe, duhoven v pokoji, nekdanj kaplan v Vertobji, in Filip Peric, fajmošter v Solkani. R. I. P.!

V ljubljanski škofii. Gosp. Mih. Kogovšek-u, fajm. v Smartnem pod Šmarno goro, je dovoljeno v pokoj se podati, in le-ta duhovnija je 8. t. m. razpisana. Gosp. Ant. Brodnik pride za veroznanskega učenika na spodnjo gimnazijo v Kranj; gosp. Jan. Globočnik za duh. pomočnika na Berdo.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. — m. — : Gotovo je v Vaš lastni prid, da se spis ne natisne; „stare pesmi“ pa so navadne „božičnice,“ več ali manj vsemu h. narodu znane; torej ne kaže jih natiskati. — G. dr. J. U.: Prejeli, in se bo opravilo. G. G. B.: Hvaležno prihodujič. — Gg. sem. mlad. v B. Bistr.: Sve po Vašoj volji čete doskoro primati. — G. J. F.: Po oddanem našem prejeli Vaš list; za imenov. postrežbo serena hvala! — Več gg.: Prav vstregli. —